

אסתר ג'נבר Aster Jenber

00:00:08:23 00:00:00:254

קוראים לי אסתר ג'נבר.
נולדתי במקום שנקרא דזיון.

00:00:17:24 00:00:11:07

גדלתי בדזיון ואחרי זה עברתי עם
עם המשפחה לאוזבה.

00:00:21:19 00:00:19:05

מה שמו של אבירך? ושל אימך?

00:00:26:23 00:00:22:03

לאבי קוראים ג'נבר אישטה,
לאמי קוראים ווגייה סיום.

00:00:33:20 00:00:27:15

מה שנת הלידה שלך?

00:00:39:11 00:00:33:24

שנת הלידה שלי... לפי הספירה
האירופית נולדתי בשנת 1952

00:00:44:02 00:00:40:09

במה עסקת באתיופיה?

00:01:01:13 00:00:44:04

תפקידים שלי בכפר... גדלתי עם ההורים
עד גיל מסוים והתחתנתי.

00:01:12:23 00:01:01:16

אצל חמותי הייתי עובדתי במשק בית,
אחרי זה נהיינו עצמאיים עם בן זוגי.

00:01:23:20 00:01:13:01

בעלי היה עובד בחקלאות, מעבד אדמות,
ואני עובדת כעקרת בית,

00:01:31:09 00:01:23:22

עושה את כל עבודות הבית, מכינה אוכל
בחקלאות עובדים בשיתופי פעולה

00:01:38:17 00:01:31:15

מכינים מסיבה כשאחרים באים לעבוד
בשדה של מישהו.

00:01:40:09 00:01:38:19

מגישים אוכל ושתייה לעובדים בשדה.

00:01:43:19 00:01:40:11
למה קראו לך אסתר?
מה הייתה הסיבה?

00:01:56:15 00:01:44:22
כי אסתר זה שם יהודי ולנו הייתה
כמיהה כה גדולה לארץ ישראל

00:02:03:20 00:01:56:18
לכן מאחר ואסתר זה שם יהודי
נתנו לי את השם הזה.

00:02:14:09 00:02:03:22
כמה אחים ואחיות יש לך?
- אנחנו ארבעה אחים וארבע אחיות

00:02:19:21 00:02:14:11
מעליי יש שלושה אחים(בנים), אני
הרביעית.

00:02:27:22 00:02:19:23
זו אמי, זה אבי וזה אחי.
זה אחי שנולד אחרי אחי הבכור.

00:02:38:10 00:02:27:24
זה אחי הקטן. קוראים לו זכריאס
ג'מבר. ההוא קוראים אייאסו ג'מבר

00:02:46:01 00:02:38:12
זו אחותי, קטנה יותר מזכריאס,
קוראים לה מריטו ג'מבר.

00:02:47:16 00:02:46:03
כלומר את האמצעית?

00:02:56:05 00:02:47:18
כן, אני במקום הרביעי.
מתחתיי יש שלוש בנות והאח שהראיתי לך

00:03:03:16 00:02:59:05
מה היה המקצוע של ההורים שלך?

00:03:13:15 00:03:03:18
בכפרים כולם מתפרנסים מחקלאות,
הוריי גם עסקו בחקלאות.

00:03:20:18 00:03:13:18
חוץ מבערים, בכל הכפרים כולם עוסקים
בחקלאות ועיבוד אדמות.

00:03:25:18 00:03:20:20
לאבא שלי היה חשוב שילדיו,
ילמדו בבית ספר

00:03:36:24 00:03:25:24
למשל אחי הקטן עלה ארצה בגיל 15,
למרות גילו הצעיר,

00:03:48:02 00:03:37:05
הוא הלך לאריתראה כדי ללמוד לפני
שעלינו. אבא העדיף לעבד אדמות לבד

00:04:00:24 00:03:48:04
ושהילדים יילמדו בבית ספר. אמא שלי
גם הייתה חרוצה, עסקה בקדרות,

00:04:12:06 00:04:01:13
ההורים שלי לא היו עשירים
אבל תמיד היה לנו אוכל בשפע.

00:04:20:10 00:04:12:08
הוריי היו מארחים הרבה אורחים בבית.

00:04:25:00 00:04:20:12
תחזיקי את התמונה שלהם

00:04:29:09 00:04:25:02
כמו שאמרתי, היו מקבלים אורחים
בסבר פנים יפות,

00:04:34:22 00:04:29:15
אימי הייתה מכניסה אורחים ומגישה
אוכל גם אם יש מעט ולא מספיק למשפחה

00:04:44:04 00:04:34:24
מגישה מה שיש בשמחה רבה.
ובכן כך גדלנו.

00:04:47:09 00:04:44:09
מה ההורים לימדו אותך כשהיית קטנה?

00:05:03:17 00:04:48:14
לימדו אותי לא לבוא במגע עם זרים,
לא ללכת רחוק, לעבוד מסודר,

00:05:12:22 00:05:03:21
באתיופיה לא כמו בארץ, שם כשאת
הולכת לבית של ההורים של בעליך,

00:05:24:08 00:05:12:24

מצופה ממך שתהי מקצועית בעבודת בית
לכן כבר מגיל קטן מחנכים אותנו לדעת

00:05:35:03 00:05:29:04

מאיזה גיל התחלת לעזור בעבודות בית?

00:05:40:01 00:05:35:09

התחלתי מגיל קטן מאוד כי אימא שלי
לא הייתה בריאה כל כך,

00:05:45:15 00:05:40:03

רוב הזמן הייתה חולה.

00:05:52:08 00:05:45:19

אם זה לא היה אבא שלי,
מישהו אחר לא היה נשאר איתה

00:06:02:04 00:05:52:13

אני ואחים שלי היינו צריכים ללמוד
לעבוד מגיל קטן.

00:06:18:13 00:06:02:11

הייתי טוחנת גרעינים, לשה את הקמח
ומכינה אוכל. בין אם יוצא טוב או לא

00:06:28:10 00:06:18:15

באיזה גיל התחלת להכין אוכל?
- בערך מגיל 9.

00:06:43:01 00:06:28:21

מגיל תשע התחלתי להכין אוכל ומגיל
זה התחילו לבוא אנשים לבקש את ידי.

00:06:52:03 00:06:43:08

כנראה שאמא ידעה שיום אחד אתחנן
ואעזוב את הבית לכן דאגה שאלמד.

00:07:00:24 00:06:52:05

איך היה נראה היום שלך מהשעה את קמה
בבוקר עד שאת הולכת לישון?

00:07:08:15 00:07:01:20

להגיד לך את האמת, אני לא זוכרת את
היותי ילדה,

00:07:13:14 00:07:08:18

אם תשאלי למה, כי בגיל 10
כבר התחננתי,

00:07:17:08 00:07:13:19

להתחתן בגיל 10 זה ממש לא קל,
זה מאוד קשה.

00:07:25:09 00:07:18:07
אחרי החתונה הלכתי לגור עם אנשים
שאני לא מכירה ובמקום שאני לא מכירה

00:07:38:13 00:07:25:12
כך גדלתי בבית אחר. יש כלות שמתחתנות
בגיל יחסית מבוגר ויודעות טוב ורע,

00:07:45:06 00:07:38:18
שיודעות לעבוד בצורה נכונה, אבל אני.
הייתה די קטנה ולא ידעתי לעבוד כך.

00:07:50:04 00:07:45:10
כך שהילדות שלי לא הייתה כל כך טובה
אין לי זיכרון טוב מהילדות שלי.

00:07:59:13 00:07:50:12
את לא זוכרת משחקת עם החברות שלך
כשהיית קטנה?

00:08:11:03 00:07:59:24
הרבה אנשים אומרים שהם זוכרים
את הילדות שלהם הכי הרבה,

00:08:14:24 00:08:11:07
אבל אני לא זוכרת כלום, באמת שאני
לא זוכרת כלום.

00:08:28:03 00:08:15:04
לא זוכרת שיצאתי לשחק
עם חברות בילדותי.

00:08:31:04 00:08:28:12
רק נשארתי כל הזמן בבית ועבדת?

00:08:33:16 00:08:31:06
כן, רק בבית.
- או שגם היית הולכת לעבוד בשדה או

00:08:41:00 00:08:33:21
או לרעות צאן?
- בבית הוריי לא עבדתי מחוץ לבית

00:09:00:01 00:08:41:02
אבל אחרי שהתחתנתי, בבית הורי בעלי,
הייתי מטפלת בפרות, בעיקר במחלבות

00:09:07:01 00:09:00:05

את זה אני זוכרת.
- תזכירי לי את שם המקום בו נולדת

00:09:12:04 00:09:07:06

קוראים לזה דזיון.
- באיזה אזור זה נמצא?

00:09:17:03 00:09:12:18

זה באזור הררי וחם יותר,
מכירה את טהולה?

00:09:20:20 00:09:17:09

זה קרוב יותר לגונדר?

00:09:26:00 00:09:20:22

זה רחוק מאוד מגונדר, בערך יומיים
הליכה משם.

00:09:36:10 00:09:26:05

זה נמצא צפונית לגונדר?
- אם אינני טועה זה מערבית לגונדר

00:09:39:18 00:09:36:13

איך זה נראה המקום? מה את זוכרת?

00:09:49:01 00:09:39:20

מה שאני זוכרת מהמקום, היו בו הרבה
עליות ומורדות, אזור הררי.

00:10:04:19 00:09:49:07

זה אזור מאוד יפה, גדלים בו פרות,
חיות מחמד, היו בו יערות

00:10:10:14 00:10:04:22

מה זה אומר?
- כלומר, יש בו הרבה עצים.

00:10:17:17 00:10:11:23

זה היה ממש יפה.
במקום הזה גדלתי.

00:10:22:01 00:10:17:19

הרוב היה יהודי?
- היו רק מעט יהודים.

00:10:32:03 00:10:22:04

זה היה כפר גדול?
- לא היה גדול, בערך כ-12 משפחות

00:10:38:21 00:10:32:12

לא היו הרבה אנשים.
אבי הלך לשם ובנה בית עבורנו

00:10:46:22 00:10:38:23

כי ההורים של אימי היו גרים שם.
אני נולדתי שם.

00:10:51:20 00:10:46:24

זה מקום שנקרא סרמלה, ליד אמבו-בר,
קרוב לאוזבה.

00:11:00:23 00:10:52:21

כאן גרו המשפחה של אבא שלי,
אימא שלו הייתה גרה כאן.

00:11:07:07 00:11:01:00

אני גדלתי כאן, והתחתנתי במקום הזה.

00:11:11:18 00:11:07:10

זה המקום בעצם, מה שרואים בתמונה?
- נכון. זה המקום.

00:11:20:11 00:11:12:06

זה ממש עץ וונזה.
- את זוכרת את העץ מאז?

00:11:26:01 00:11:20:13

כן, זהו עץ וונזה.
זה היה עוד בתקופה שגרנו שם.

00:11:32:22 00:11:26:08

האם היה בית ספר באזור שלכם?
האם למדת קצת?

00:11:42:04 00:11:33:00

מאיפה לי ללמוד, חיתנו אותי בגיל 10
אחים שלי למדו.

00:11:53:01 00:11:42:06

לפעמים אני רבה היום עם ההורים
על זה, אמי אומרת שזה באשמתה.

00:12:04:06 00:11:53:03

כי כשהיא הייתה בהריון את אחיי
התאומים, הייתה מאוד חולה,

00:12:11:24 00:12:04:21

והייתה בטוחה שתמות, באותו עת
היו באים אנשים לבקש את ידי

00:12:15:19 00:12:12:04
אז אימי החליטה שלא משאירה אותי
מאחור ללא מי שיתמוך בי

00:12:26:04 00:12:15:23
לכן הסכימה לחתן אותי. אבל אבא
התנגד ולא רצה שאנשא

00:12:40:03 00:12:26:07
בגיל כה צעיר.
אימי מאוד קרובה לאחיו של אבי,

00:12:47:03 00:12:40:05
היא שלחה אותו לשכנע את אבא
בנושא.

00:13:11:24 00:12:47:05
דודי ניסה לשכנע אותו שגם חמות
רואות בכלות כמו הבנות שלהן,

00:13:21:13 00:13:12:01
ולא יקרה כלום את תחתן אותה.
כך שלבסוף אבא השתכנע.

00:13:32:19 00:13:22:02
ובכן כך התחתנתי. אימי ילדה בשלום,
אחד התינוקות מת ואחת נשארה.

00:13:44:20 00:13:32:21
בעצם עברת למקום אחר רק אחרי
שהתחתנת?

00:13:53:07 00:13:44:22
כן, נכון.
- לאן עברת אחרי החתונה?

00:13:57:24 00:13:53:09
לאזור שנקרא סקליט.
- מה את זוכרת מהמקום הזה?

00:14:11:11 00:13:58:01
אני זוכרת שהמקום היה ממש יפה
למען האמת אני זוכרת יותר טוב

00:14:19:14 00:14:11:19
את הנוצרים בסקליט מאשר
את המשפחה המורחבת שלי.

00:14:27:22 00:14:20:04

גרנו קרוב לנוצרים, חמי עבד בנפחות
והנוצרים היו באים אליו הרבה.

00:14:34:23 00:14:28:00
אפשר לומר שגרנו עם הנוצרים.
היו לנו חיי חברה טובים מאוד.

00:14:42:01 00:14:35:02
גרתם בשלום עם הנוצרים?
- כן, גרנו קרוב אליהם ובשלום.

00:14:56:21 00:14:42:05
חמי היה איש חכם וידע להסתדר
עם כולם, היו באים אליו כל הזמן.

00:15:10:12 00:14:56:24
היו גם יהודים בסביבה
אך לא היו קרובים אלינו כל כך.

00:15:19:10 00:15:11:16
כמה ילדים יש לך?
- יש לי ארבעה ילדים.

00:15:21:20 00:15:19:16
תזכירי לי באיזה גיל התחתנת?

00:15:28:02 00:15:21:24
התחתנתי בגיל 10
והבאתי תינוקת בגיל 16, את חנה.

00:15:35:23 00:15:28:18
אחריה נולדה בתי, זהבה.
אחר כך נולד אלדד, נולד בארץ.

00:15:41:21 00:15:36:03
ואחריו נולד אלירן, האחרון.

00:15:48:23 00:15:42:05
נחזור על יום הנישואין שלך,
האם את זוכרת את היום הזה?

00:15:55:08 00:15:49:01
לא כל כך זוכרת, זוכרת רק
את מה שמספרים לי.

00:16:04:03 00:15:55:10
מה שאני זוכרת זה אותו רגע שהחתן
והשושבינים נושאים אותי על גבם,

00:16:12:24 00:16:04:05

ומוצאים אותי מהבית ובאותה עת ראיתי את השכן וקרוב משפחה שמאוד אהבתי

00:16:29:04 00:16:13:01

ואני צועקת שרק הוא יכול לשאת אותי עלי גבו. חוץ מחלק זה, אני לא זוכרת

00:16:32:17 00:16:29:06

עשו מסיבה לחתונה?
- כן, הייתה מסיבה.

00:16:37:14 00:16:32:22

מה הרגשת? האם פחדת או שמחת?

00:16:48:08 00:16:37:17

פחדתי. את מפחדת כשאת הולכת לבית ולמקום שאת לא מכירה.

00:16:54:14 00:16:48:11

אני חושבת שפחדתי, וכנראה שזו הסיבה שבכיתי כשלקחו אותי משם.

00:16:55:24 00:16:54:16

רצית שרק השכן יישא אותך עליו?

00:17:01:22 00:16:56:01

כן, צעקתי שרק מר קפיאלאו יישא אותי עליו.

00:17:09:13 00:17:01:24

אבל אחד השושבינים נשא אותי והוציא אותי מהבית.

00:17:14:21 00:17:11:04

מי זה שבא לבקש את ידיך?

00:17:21:23 00:17:15:07

מי שבא לבקש את ידי היה מוצ'נך אלעזר, אביו של בעלי.

00:17:28:16 00:17:22:05

היו לו גם קרובי משפחה מהאזור שלנו, למען האמת הוא לא בא בהתחלה

00:17:39:14 00:17:28:21

כדי לבקש את ידי אלא קיבל כלה אחרת אך לקראת החתונה, ההסכם בוטל,

00:17:47:03 00:17:39:19

בתואנה כי הילדה הולכת ללימודים

ולא מחתנים אותה כעת.

00:17:52:13 00:17:47:05
באותו זמן סבא של בעלי לעתיד,
היה איש זקן וישיש

00:18:01:04 00:17:52:15
שרצה לראות את הנכד מתחתן
לפני שהוא מת.

00:18:08:20 00:18:01:13
לכן חמי, אבא מוצ'נך, זכרו לברכה
בא לאזור שלנו,

00:18:14:03 00:18:08:23
אצל הקרובים של אישתו,
קס בירהן ואבא גטהון

00:18:28:24 00:18:14:05
תוך כדי דיבורים, כדרך אגב, אמרו לו
שיש מישהי שמתאימה למרות שקטנה בגיל

00:18:33:05 00:18:29:01
שאלו בינם לבין עצמם אם הוריי
יסכימו ובאו לבדוק מולם.

00:18:39:02 00:18:33:09
ובכן אמרו לו שזו הבת של ג'נבר אשטה.
ילדה מאוד יפה, ובאו לבקש את ידי.

00:18:49:07 00:18:39:20
למחרת בבוקר אבא גטהון ואבא של בעלי
מוצ'נך אלעזר באו לבית שלנו.

00:18:55:19 00:18:49:11
כך היה בעצם השלב הראשון
של השידוכים שלי.

00:19:03:06 00:18:55:24
אז אימי אמרה שהיא מכירה את האיש
ואיפה שהוא גר גרות שתי אחיותיה

00:19:08:04 00:19:03:08
בסקליט. לכן היא הסכימה לבקשת האיש.
היא מאוד שמחה, כי הייתה בהיריון

00:19:13:15 00:19:08:06
והייתה מודאגת ממצבה. אבל אבא
התנגד ואמר שאני צריכה ללמוד

00:19:21:05 00:19:13:18
כמו אחיי הגדולים שהיו לומדים בבית.
טען שעליי לחכות עד שאתבגר קצת.

00:19:32:11 00:19:21:19
בדיוק אחרי זה אמי שלחה את אחיו של
אבא, אבבה אשטה, לשכנע אותו.

00:19:37:11 00:19:32:13
כי היא ידעה את קירבתם ושהוא יצליח
לשכנע אותו. הצליח גם בסוף.

00:19:40:16 00:19:37:13
הוא היה אחיו הגדול והצליח
לשכנע אותו.

00:19:44:18 00:19:41:00
ובכן כך התחתנו בעצם.

00:19:53:13 00:19:45:16
כמו שאמא שלך אמרה,
הם הכירו לפני זה?

00:19:56:05 00:19:53:15
מי ומי?
- ההורים שלך וההורים של בעלך.

00:20:07:15 00:19:56:07
כן, הם מכירים. כי אבא שלי גדל
בסקליט, גם שתי אחיותיי היו גרות שם

00:20:16:15 00:20:07:20
גם בני הזוג של אחיותיי היו קרובי
משפחה של בעלי לעתיד.

00:20:24:12 00:20:16:17
האם אבא שלך טען שאת הולכת ללמוד,
כי באמת רצה שתלמדי?

00:20:34:04 00:20:24:15
כן. הוא רצה שאלמד. כי באמבו-בר,
סרמלה, היה בית ספר אז.

00:20:36:08 00:20:34:06
לך היה רצון ללמוד?

00:20:45:19 00:20:36:10
מאוד, הייתי רוצה.
להגיד לך את האמת, היום יותר מכל,

00:20:53:20 00:20:45:23
מה שכואב לי, זה שלא למדתי.
אני כל הזמן מתחרטת זה שלא למדתי

00:21:09:05 00:20:53:23
מאוד מאוד מתחרטת. אני לא מקנא בשום
דבר אחר, אבל במי שלמד כן.

00:21:18:03 00:21:09:07
האם מכירה כאלו שלמדו ומכירה אותם
מילדות?

00:21:25:24 00:21:18:05
התחנתני בגיל קטן ועזבתי את המקום,
לכן לא מכירה כאלה.

00:21:30:15 00:21:26:04
יצא לך לראות את בעלך לפני זה?

00:21:35:16 00:21:30:17
לא. מאיפה!
- גם לא את השם שלו?

00:21:39:15 00:21:35:18
גם לא, בכלל לא.
- גם לא ידעת איך הוא נראה?

00:21:50:20 00:21:39:17
מאיפה? כלום.
- אחרי כמה זמן מאז ההסכמה, התחנתני?

00:21:55:24 00:21:50:22
בתוך חמישה או שישה חודשים.

00:21:58:17 00:21:56:01
ממש מיד אחרי!
- כן, ממש מיד.

00:22:07:00 00:21:58:21
זירזו את התהליך.
לכן לא לקח הרבה זמן

00:22:16:04 00:22:07:03
מיד עברת לבית הורי החתן?
- כן, מיד אחרי החתונה הלכתי לשם

00:22:23:15 00:22:16:10
הייתי חוזרת לבקר בבית לעתים
תכופות עד שגדלתי קצת.

00:22:27:05 00:22:23:17
אביו של בעלי מאוד אהב אותי,
דאג לקחת אותי לבקר את משפחה.

00:22:32:19 00:22:27:09
כל פעם שהלכתי לבקר הכין את הסוס,
ולקח אותי.

00:22:35:13 00:22:32:21
מה עוד את זוכרת?

00:22:42:24 00:22:35:19
מה עוד אני זוכרת... ב"צ'גולה" .. את
יודעת מה זה צ'גולה?

00:22:45:04 00:22:43:01
יכול להיות שאת לא יודעת.
- מה זה זה?

00:22:52:07 00:22:45:06
צ'גולה זה בזמן החתונה, יושבים
במנ סככה במשך 7 ימים,

00:23:02:11 00:22:52:21
חוץ מכמה פעמים שלוקחים אותך
לבית, את יושבת בסככה עם השושבינים

00:23:07:08 00:23:02:23
ובכן כשישבת בסככה, שומעת אנשים
אומרים, תראו איך טילהון רוקד יפה

00:23:23:17 00:23:07:17
אני שואלת את עצמי, מי זה טילהון.
אז הסרתי את הכיסוי וראיתי אותו

00:23:27:19 00:23:23:20
את זה אני זוכרת.
- רק אז הבנת מי זה...

00:23:32:16 00:23:27:23
נכון, רק אז הבנתי.

00:23:45:04 00:23:32:18
מה אמרת כשראית אותו?
- כלום. כלום, כלום.

00:23:53:00 00:23:45:10
זה לא כייף לעמוד בזה בגיל קטן,
יותר טוב בארץ והמנהגים פה.

00:23:59:09 00:23:53:03
בארץ את מתחתנת אחרי שגדלת ומבדילה
בין טוב לרע, יודעת מה זו אהבה

00:24:12:09 00:23:59:11
אני לא יודעת מה זו אהבה. אפילו
שאלתי את טילהון, בעלי, מה זו אהבה.

00:24:20:13 00:24:13:12
יותר טוב המנהג בארץ. אבל טוב
שחיתנתי את ילדיי עוד באתיופיה.

00:24:26:22 00:24:20:21
איך היו החיים בבית של בעליך?
איך ההורים שלו קיבלו אותך?

00:24:29:06 00:24:26:24
איך היה לך המעבר לשם?

00:24:36:13 00:24:29:08
עם בעלי לא היה לנו מגע במשך שנתיים
מאז החתונה.

00:24:45:03 00:24:37:13
גם כשאני בבית שלהם, הייתי תמיד עם
גיסתי בגילי, קטנה ממני ב-9 חדשים

00:24:55:03 00:24:45:05
היינו מתרוצצות ומשחקות.
לרפת בזמן החליבה, מטפלות בעזים,

00:25:01:06 00:24:55:05
מעבירות ארוחות לעובדים בחקלאות.

00:25:07:12 00:25:01:10
מתי בעלך עזב למקום אחר?

00:25:18:20 00:25:07:14
גרנו עם ההורים שלו במשך חמש שנים,
אחרי זה בנינו בית והפכנו לעצמאים

00:25:30:20 00:25:18:22
אחרי שנהיינו עצמאיים נולדה לנו חנה
ושנתיים אחריה נולדה זהבה

00:25:40:24 00:25:30:22
תשעה חודשים אחרי לידת זהבה
בעלי החליט שעוזבים לאדיס אבבה

00:25:43:23 00:25:41:01

כי כל בקר שקנינו היה מת
אחרי זמן מה,

00:25:52:17 00:25:44:00

בין אם קנינו פר או פרה.
כל מה שקנינו אחרי זמן מה היה מת

00:26:00:09 00:25:53:06

בעלי היה מתעצבן מזה, הוא היה איש
חרוץ אבל מתעצבן בקלות

00:26:16:13 00:26:00:14

לכן הוא החליט שעוזבים לגור בעיר.
היה לו קשר מאוד חזק עם אמא שלי,

00:26:24:22 00:26:16:18

הוא ניגש לאמא ואמר לה, כל מה שאני
עוסק בו לא צלח פה...

00:26:34:01 00:26:25:05

אז היא אמרה לו, בני, לכל אחד יש את
המזל שלו, יש כאלה שהכפר טוב בשבילם

00:26:41:21 00:26:34:05

ויש כאלה שהעיר מביאה להם מזל.
אחי איינאו היה גר באדיס אבבה,

00:26:49:24 00:26:42:01

אחרי שלמד בארץ וחזר לשם כדי לעבוד
אז אמרה אימי לדבר איתו

00:26:58:15 00:26:50:09

ולברר איך למצוא עבודה ולעבור
לשם, אולי יהיה מזל טוב.

00:27:10:20 00:26:59:06

ובכן בעלי כתב מכתב ושלה לאיינאו
אז הוא שלח מכתב שיעבור לשם

00:27:23:21 00:27:10:22

וינסה את מזלו. אבל בעלי מאוד פחד
מהתגובה של הוריו כשייספר להם

00:27:26:20 00:27:23:23

ולך הוא סיפר?
- לי כן, הוא סיפר לי.

00:27:33:13 00:27:27:01

אבל ההורים שלו היו "במטקל" והם לא
יירצו שבנם יעזוב לעיר.

00:27:43:22 00:27:33:15
לכן הוא מאוד פחד. כשניסיתי לגרום
לו לשנות דעתו, דרש ממני לא להתערב.

00:27:55:19 00:27:43:24
לכן לא התערבתי לו. כשנשאר לו שבוע
ימים לעבור, סיפר להוריו

00:28:12:00 00:27:55:22
ההורים שלו מאוד התאכזבו ממנו
וכעסו על ההורים שלי

00:28:31:12 00:28:12:05
אפילו במשך הרבה זמן לא דיברו..
ובכן בעלי המשיך בהחלטה שלו ועזב.

00:28:40:03 00:28:32:03
לי היה פר אחד, והיו לי גם אדמות
לעבוד.

00:28:47:03 00:28:40:05
אחיו של בעלה של אחותו היה שכן
שלנו, אז בעלי אמר לי,

00:28:55:00 00:28:47:05
לתת לו את האדמה והפר והוא יעבד את
האדמה ונתחלק שווה בשווה ברווח

00:29:10:01 00:28:55:11
ובכן התחלתי לעבוד יחד עם הבחור,
היינו מתחלקים ברווח באופן שווה

00:29:33:21 00:29:10:03
כך עברה שנה ראשונה. בשנה השנייה,
בגלל שהמשפחה של בעלי נטרו טינה,

00:29:39:04 00:29:33:23
עליי, החלטתי לעבור לבית הוריי
לגור איתם.

00:29:43:23 00:29:39:07
יחד עם הילדים שלך?
- כן, יחד עם הילדים שלי

00:29:46:14 00:29:44:00
שאלו אותי למה לעזוב?

00:29:52:05 00:29:46:18
אמרתי בלבי כי אתם לא נותנים לי

לגור כאן

00:29:56:14 00:29:52:07
אבל ביקשו להישאר שם את אותה שנה
ובכן נשארתי.

00:30:00:07 00:29:56:16
אבל לפחות החלטתי ללכת לבקר אותם
עוד לפני שהחורף יתחזק

00:30:06:20 00:30:00:09
כי, את יודעת, שם בחורף הנהרות
מתמלאים ואי אפשר לחצות אותם

00:30:10:24 00:30:06:22
לכן הלכתי לראות את המשפחה.

00:30:24:24 00:30:11:01
כשחזרתי מהביקור... היה שדה
ששאריות תפוחי אדמה צמחו עליו

00:30:32:08 00:30:25:03
והכנתי כבר תפוחי אדמה, והייתי
צריכה לשתול אותם בשדה לגידול

00:30:43:12 00:30:32:10
אבל כשחזרתי, ראיתי שהוא עקר
את השאריות שצמחו ועיבד את השדה,

00:30:51:19 00:30:44:16
למחרת ההגעה שלי,
הוא אמר לי שאבוא לאסוף אותם

00:30:57:02 00:30:51:21
כששאלתי אותו למה, הוא ענה
כי הוא כבר זרע תפוחי אדמה על השדה

00:31:04:09 00:30:57:05
אני עם שני ילדים מהבן שלהם, ביקשתי
תפוחי אדמה כדי לעבד האדמה

00:31:16:04 00:31:04:13
אבל אף אחד לא היה מוכן לתת לי
אמרתי לעצמי, תודה לאל יש לי הורים

00:31:21:06 00:31:16:06
גם אם הם עניים, לא היה חסר להם
ותמיד דאגו לי בילדותי

00:31:29:20 00:31:21:09

וגם הפעם ידאגו לי לאוכל.
באותם ימים הייתי ב"מרגם"

00:31:36:11 00:31:29:23
אם את יודעת מה "מרגם". אז מצאתי
אנשים ללכת איתם וחזרתי לבית הוריי.

00:31:46:14 00:31:36:18
היה לי הרבה יבול שאספתי משנה
קודמת והשארתי הכל וחזרתי להורים.

00:31:58:08 00:31:49:12
את הסכמת לבעלך להשאיר אותך לבד?
הוא ביקש ממך לעבור איתו לעיר?

00:32:02:14 00:31:58:15
לא, הוא לא ביקש ממני לעבור איתו,
הוא אמר לי להישאר בכפר

00:32:05:24 00:32:02:16
אמר לך לכמה זמן הוא הולך?
ומתי היה אמור לחזור?

00:32:17:24 00:32:06:11
לא, לא אמר לי. גם הוא בעצמו
לא ידע כמה זמן יישאר שם ומתי יחזור

00:32:20:14 00:32:18:01
אבל הסכמת עם זה ולא התנגדת?

00:32:23:12 00:32:20:16
כן. לא התנגדתי. לא התנגדתי.

00:32:26:11 00:32:23:14
וההורים שלו כעסו בגלל זה?

00:32:32:00 00:32:26:13
כן, בגלל זה כעסו ורבנו.
- כי הם חשבו שאת מעורבת בה?

00:32:35:10 00:32:32:04
כן. הם חשבו שאני וההורים
שלי יזמנו את זה.

00:32:41:13 00:32:35:14
איך אמא שלך למרות
שאת עם שני ילדים

00:32:45:14 00:32:41:15
אמרה לו לעזוב את הכפר

ולנסות את מזלו בעיר?

00:32:59:14 00:32:45:16
כי אמא שלי, הילדים שלה היו במקומות
אחרים והיא מאוד אהבה את בעלי

00:33:07:21 00:32:59:16
היא הציעה לו לנסות את מזלו במקום
אחר ושלא יסבול בכפר.

00:33:20:00 00:33:08:01
ובכן אני נישארתי לבד ולבסוף
חזרתי להוריים

00:33:27:13 00:33:23:04
ואת לא רצית לעזוב איתו?
כלומר לעיר.

00:33:32:11 00:33:27:18
איך אני יכולה,
בעלי עוד לא מצא עבודה

00:33:39:16 00:33:32:13
הייתי רוצה אבל אני עם ילדים ולא
סידרנו לעצמנו עבודות ולא יהיה קל

00:33:44:14 00:33:39:18
לכן זו הייתה הסיבה למה לא הלכתי
איתו לעיר.

00:33:54:11 00:33:44:17
הוא לא מצא עבודה במשך הרבה זמן,
אבל לבסוף מצא עבודה

00:34:04:08 00:33:54:13
גם אחרי שמצא עבודה, לא הצטרפתי
אליו מיד, נשארתי בכפר עוד 3 שנים

00:34:12:10 00:34:04:13
איך שמרת איתו קשר אחרי
שהוא עבר לעיר?

00:34:20:12 00:34:12:13
דרך מכתבים. לא היו טלפונים
ואמצעים אחרים

00:34:26:03 00:34:21:01
אחת לכמה זמן שולחים מכתבים
ורק כך.

00:34:27:21 00:34:26:05
הוא היה שלוח מכתבים?

00:34:31:21 00:34:27:23
כן, היה שולח.
- שלח מכתב ועדכן שהוא הגיע?

00:34:37:19 00:34:31:23
כן, עדכן אותי שהגיע בשלום לעיר.
גם הייתי שולחת מכתבים וגם הוריו.

00:34:42:23 00:34:37:21
איך קיבלו אותך הוריך כשחזרת לגור
איתם?

00:34:44:10 00:34:43:04
ההורים שלי?
- כן.

00:34:49:21 00:34:44:12
קיבלו אותי בשמחה.
הבת הגדולה שלי הייתה הולכת ללמוד

00:34:54:17 00:34:49:23
עם האחיות שלי באמבו-בר.
קיבלו אותי בשמחה.

00:35:01:15 00:34:55:15
שאלו אותך למה חזרת?
- כן, שאלו למה.

00:35:12:13 00:35:01:19
סיפרתי להם את הסיבה.
אמרו שהכל בסדר, טוב שבאת.

00:35:28:03 00:35:13:11
אמרו לי שאם זה מה שהוריו רוצים,
יהיה בסדר, הילדים לא ימותו מרעב

00:35:40:20 00:35:30:10
לכן ההורים קיבלו אותי בשמחה,
לא יודעת, ההורים שלי היו מיוחדים,

00:35:51:19 00:35:40:22
אבא שלי אף פעם לא נתן לנו עונשים
בילדותינו.

00:36:03:01 00:35:51:21
גם כשאנחנו עושים שטויות ומעצבנים
לא היה מעניש אותנו.

00:36:09:10 00:36:03:04
בבית הורייך, מה עשית? רק לטפל
בילדים שלך?

00:36:15:11 00:36:09:13
מי היה מפרנס אותך?
- עם ההורים, הייתי חלק מהם

00:36:21:20 00:36:15:14
כשאמא שלי מרגישה טוב, היא עובדת
כשהיא חולה אבא לוקח אותה לרופא

00:36:28:14 00:36:21:24
אבל אני לא הייתי יוצאת מהבית
עושה את העבודות בית.

00:36:36:10 00:36:28:16
אמא שלי לא הייתה נותן לי לצאת
אני הייתי צעירה ונראית טוב

00:36:42:13 00:36:36:23
לכן הייתה חוששת שיחטפו אותי גברים

00:36:47:06 00:36:43:21
לחטוף ככה אישה?

00:36:50:23 00:36:47:08
כן, כשאת הולכת להביא מים מהבאר
או לקושש עצי הסקה.

00:36:53:06 00:36:51:00
היו הרבה גברים יעשו זאת.
אמא הייתה חוששת מזה.

00:36:55:16 00:36:53:08
באמת? גם כשיודעים שיש לך ילדים?

00:37:02:19 00:36:55:18
כן, זה לא מפריע להם.
- זה היה קורה הרבה מקרים כאלה?

00:37:09:02 00:37:02:22
בהתחלה מנסים בדרכים אחרות ומקובלות
ומה שזה לא הולך להם משתמשים בכוח

00:37:18:02 00:37:09:09
קודם הם מבררים עליו דרך שכנים
ומכרים, מבררים שבעלי עזב לאדיס

00:37:22:19 00:37:18:04
ולא בא כבר הרבה זמן

00:37:27:03 00:37:22:21
הם יכולים לומר לעצמם שהוא לא יכול לעשות דבר אם יחטפו אותי.

00:37:28:23 00:37:27:05
כך הם עושים?
- כן.

00:37:36:01 00:37:29:00
היו ניסיונות לחטוף אותך
- לא, למעט שמועות על תכניות לחטוף

00:37:41:10 00:37:36:04
היית מפחדת כששומעת?
- כן, בטח.

00:37:46:07 00:37:41:12
לכן לא היית יוצאת מהבית?
- כן, לא הייתי יוצאת.

00:37:49:12 00:37:46:11
המטרה היא כדי לאנוס
או כדי להפוך אותך לאישה?

00:37:52:17 00:37:49:16
לא, רק כדי להפוך אותי לאישה.

00:37:56:17 00:37:52:21
מה היית מרגישה כששומעת?
שאת ללא בבעלך ושהוא נעלם?

00:38:14:19 00:37:56:19
הייתי מרגישה מבוכה, לא יודעת,
תמיד חשבתי שניפגש שוב ונחיה יחד

00:38:22:11 00:38:14:22
לא יודעת, זה מה שהייתי חושבת,
ותודה לאל וזה מה שהיה לבסוף.

00:38:26:13 00:38:22:16
האם היו כאלה שבאו
לאבא שלך כדי לבקש את ידך?

00:38:30:01 00:38:26:18
מה פתאום! מי יעיז לעשות כך!

00:38:33:24 00:38:30:03

למה לא?
- כי הם יודעים את המצב,

00:38:42:21 00:38:34:03
כי לפי המסורת והתרבות, אני עדיין
נשואה רק שבעלי הלך לאדיס אבבה

00:38:49:05 00:38:42:23
לא התגרשתי.
- איפה היה בעליך בזמן הזה?

00:39:00:23 00:38:49:07
הוא היה באדיס אבבה.
אחרי שנתיים בערך, אבא שלי הלך אליו

00:39:10:12 00:39:01:00
ואמר לו, עדיף שתיקח את אשתך ותשמור
עליה ותחסוך מבוכה מאיתנו ומעצמך.

00:39:24:22 00:39:10:14
כי אי אפשר לדעת מה יקרה.
בעלי ביקש עוד קצת זמן

00:39:33:05 00:39:25:01
עד שיתבסס, אם היה מבוסס זה היה
האחריות שלו לטפל באשתו ובילדיו.

00:39:46:08 00:39:33:22
אחרי חצי שנה, הוא שלח מכתב ובו
ביקש ממני לבוא אליו עם אלמז,

00:39:49:01 00:39:46:11
הבת שלנו. אלמז זו הבת הקטנה שלנו.

00:39:53:02 00:39:49:03
בת כמה הייתה אז?
- היא הייתה בת שלוש.

00:39:58:06 00:39:53:04
והגדולה, בת כמה הייתה?
- הייתה בת חמש.

00:40:05:15 00:39:58:17
ובכן לקחתי את הבת שלי ונסעתי
לאדיס אבבה.

00:40:07:19 00:40:05:19
ישר?
- כן, נסעתי ישר.

00:40:09:09 00:40:07:21
לא גרת כמה זמן בגונדר?
- לא, נשארתי שם

00:40:12:03 00:40:09:11
אספר לך בהמשך על התקופה שלי
בגונדר.

00:40:21:04 00:40:13:12
נסעת לאדיס אבבה ...
- כן, נסעתי לאדיס אבבה

00:40:28:08 00:40:21:08
התגוררנו באדיס אבבה במשך 9 חודשים
אחר כך התחלנו בתהליך לעלות לארץ

00:40:34:24 00:40:28:12
התחלנו בתהליך להוציא דרכון.
איך מוצאים דרכון?

00:40:43:19 00:40:35:05
בשביל זה היינו צריכים לנסוע לגונדר
ולהביא אישור להוצאת דרכון.

00:40:51:18 00:40:43:22
נסעתי לגונדר והבאנו את המסמכים
הרלבנטיים.

00:41:09:05 00:40:51:21
אז בעלי אמר לי, אסתר, את יחד עם
הילדים תוציאי פספורט

00:41:16:17 00:41:09:07
ואני אוציא לבד, אני לא יודעת למה
הוא רצה לעשות כך.

00:41:21:09 00:41:17:06
לא הייתה לי ברירה, אמרתי לו בסדר.

00:41:35:14 00:41:21:17
בכן כך תכננו ובאדיס אבבה
נכנסנו למשרד להוצאת פספורט.

00:41:44:02 00:41:35:19
בארץ היו מביאים עובדים זרים
לעבודות, כמו התאילנדים

00:41:53:17 00:41:44:04
אז סיכמו כי אם כבר מביאים אז עדיף
על הדרך להביא יהודים מאתיופיה

00:42:08:21 00:41:53:22
לכן הגיע לשם איש שינהל את הנושא
האיש בא לבית של אבא יונה, ז"ל,

00:42:18:02 00:42:09:10
משם האיש אמר מי שיש לו פספורט,
שיבוא אליו, ושיש לו ארבעים אישורים

00:42:29:07 00:42:18:11
למי שיש לו פספורט.
אז אנחנו הגענו לבית שאבא יונה,

00:42:34:15 00:42:29:09
כשראה את הפספורט שלי, הוא אמר
שהוא לא יכול לקחת אישה

00:42:40:19 00:42:34:17
שאלנו למה לא?
הוא ענה, כי הוא לוקח גברים לעבודות

00:42:48:02 00:42:40:21
והוא לא לוקח נשים. והוסיף כי הוא
לא יכול לקחת את בעלי כי יש לו אישה

00:42:59:10 00:42:48:23
אז בעלי מאוד כעס. אבא יונה דיבר
הרגיע אותו, אמר לו תתיעץ עם אישתך

00:43:08:19 00:42:59:12
אם היא תסכים שאתה תלך אז אני אוכל
לבקש מהאיש לתת לך אישור עבודה

00:43:14:10 00:43:09:11
ובכן אני והוא יצאנו החוצה
להתייעצות,

00:43:23:09 00:43:14:12
אמרתי לו אני לא אעמוד נגד ההזדמנות
שלו, מספיק שאיבדתי את ההזדמנות שלי,

00:43:29:10 00:43:23:23
ושהוא יכול ללכת לבד. ובכן האיש
הסכים לתת לו אישור עבודה,

00:43:36:12 00:43:29:19
אותי דחו לגמרי.
מה יהיה איתי עכשיו, לאן אלך?

00:43:41:23 00:43:36:16

לחזור להורי של בעלי. ובכן הוא
לארץ ואני חזרתי לבית הוריו, לגונדר

00:43:47:18 00:43:42:08
כלומר, עזבת את אדיס אבבה?
- כן. הלכתי לגור שם

00:43:54:10 00:43:47:21
בעלי הגיע לארץ. היינו מתכתבים,
לא היו מגיעים מכתבים,

00:44:02:15 00:43:55:09
לעיתים רחוקות היו מגיעים.
היו לנו חילופי מכתבים פה ושם.

00:44:22:05 00:44:02:24
אמר לי כדי להתרגל לחיי הערים,
לעבור לעיר גונדר ולגור שם.

00:44:27:09 00:44:22:14
מי אמר לך, בעליך?
- כן, אמר לי את זה במכתב.

00:44:37:13 00:44:27:16
הוא שלח לי גם קצת כסף,
אז עברתי לעיר, שכרתי דירה.

00:44:41:17 00:44:37:19
שכרת דירה?
- כן, שכרתי דירה.

00:44:47:13 00:44:41:22
לא היו אנשים שאת מכירה?
- אף אחד.

00:44:52:15 00:44:47:19
אמרו לי שאפשר ללמוד אומנות
לכן הלכתי ללמוד אומנות

00:44:55:21 00:44:52:17
איזה סוג של אומנות?
- קישוט בגדים, יצירת כלי בית

00:45:01:04 00:44:56:14
למדתי במשך כשישה חודשים וזהו.

00:45:04:24 00:45:01:07
עשית את זה סתם או כדי לעסוק בזה?
- כדי לעסוק בו

00:45:09:15 00:45:05:02
כדי שאוכל לקשט בגדים.
למדת את זה בעצמך?

00:45:17:00 00:45:09:19
לא, לקחתי מן קורס.
כך שגרת שם במשך הרבה זמן,

00:45:27:00 00:45:17:02
פעם אני נעזרת בהורים, לפעמים בעלי
שלוח לי כסף וכו' העברתי את הזמן.

00:45:38:17 00:45:27:03
היה לי קשה, לא אשכח.
- כמה זמן גרת כך?

00:45:41:20 00:45:38:23
במשך שנתיים.
- בגונדר?

00:45:45:11 00:45:41:22
בגונדר.
- מה זאת אומרת "לא אשכח" את מה?

00:45:52:06 00:45:45:15
את הקושי שהיה לי. לבעלי לא תמיד היו
ערוצים לשליחת כסף

00:45:57:24 00:45:52:11
אחרי זה בכלל נסגרו כל האפשרויות
ולא היו לנו קשרים.

00:46:05:19 00:45:58:03
נכון שהיו באים כמה פרנג'ים,
למזלי, הגורל שלי לא בוגד בי,

00:46:18:24 00:46:06:01
פעם אחת למשל, לא היה לי כלום בבית
לא היה לי שום דבר לאכול,

00:46:38:06 00:46:19:02
במקרה הגיע פרנג' אחד מישראל,
תפס חדר במלון אתיופיה.

00:46:49:18 00:46:38:09
אמרתי לעצמי שאלך אליו למחרת בבוקר
ביקשתי שיכתבו לי מכתב ולמחרת הלכתי

00:46:56:02 00:46:49:20
השומר בכניסה למלון אסר עלי להיכנס

שאל אותי למה הגעתי למלון.

00:47:06:12 00:46:56:08
אמרתי שיש פרנג' אחד שהגיע למלון
אמרתי לו שאני הגעתי אליו

00:47:21:00 00:47:06:16
השמור נתן לי להיכנס ונכנסתי.
במלון פגשתי את הפרנג' ואקלו וובה,

00:47:35:10 00:47:21:03
ז"ל כבר אינו בחיים (אקלו). שאלתי
לשלומם וביקשתי מהאקלו שיספר לפרנג'

00:47:47:06 00:47:35:13
שיספר לו שבעלי נמצא בישראל, שיש לי
שני ילדים ואני בבעיות

00:47:56:11 00:47:47:17
ושיבקש ממנו לקחת לי מכתב לבעלי.
הנהן בראשו כהסכמה ולקח את המכתב

00:48:09:06 00:47:56:13
אז 20 ביר היה המון כסף,
הוציא שטר של 20 ביר ונתן לי אותם.

00:48:18:04 00:48:09:13
כמעט נישקת את הרצפה מרוב שמחה,
מאוד שמחתי,

00:48:28:17 00:48:18:07
אמרתי תודה רבה, וחזרתי הביתה מאוד
שמחה.

00:48:42:00 00:48:28:19
חזרתי הביתה, הכנתי קיבולת לאחזקת
טף, קניתי טף ושמתי.

00:48:47:13 00:48:42:03
אמרתי לעצמי לגבי העתידי אלוהים
יודעת מה יהיה איתי אבל לעכשיו יש

00:48:53:24 00:48:47:17
בהמשך עד שסיימתי את האוכל שקניתי
כבר בעלי שלח לי כסף.

00:49:07:04 00:48:54:04
אני לא יודע כמה הוא שלח, אני באופן
כללי תמימה ולא יודעת כמה יש לי,

00:49:16:02 00:49:07:10
הכסף הגיע דרך מורה שמלמד בבית ספר
באמבו-בר, הוא הזמין אותי והלכתי

00:49:26:05 00:49:16:08
הוא אמר שבעלי שלח לי כסף, אמר אבל
אם אתן לך את הכל, את תאבדי אותו

00:49:37:24 00:49:26:18
אמר לי, אתן לך כל חודש חמישים ביר
אמרת לי בסדר.

00:49:46:05 00:49:38:22
אפילו לא שאלתי אותו כמה כסף הגיע.

00:49:50:06 00:49:46:09
הוא היה נותן לי
חמישים ביר כל חודש

00:49:52:08 00:49:50:09
זה היה מספיק לך לחודש?

00:49:59:11 00:49:52:10
חמישים ביר באותה תקופה, זה היה
המון כסף וזה היה יותר ממספיק

00:50:08:23 00:49:59:18
בהמשך גם הצליח להביא אותי
לארץ איכשהו.

00:50:16:08 00:50:09:00
לפני שנעבור לעליה, תספרי לי על
החיים שלך בגונדר קצת בהרחבה.

00:50:20:05 00:50:16:12
איפה הילדות שלך
היו במהלך הזמן הזה? בכפר?

00:50:23:03 00:50:20:09
כן, בכפר. אחת מהן הייתה עם ההורים
שלי, לפעמים אני הולכת לבקר

00:50:26:24 00:50:23:07
ולפעמים הייתי מביאה אותה אליי לעיר
אבל רוב הזמן הייתה בכפר בגלל לימודים

00:50:28:22 00:50:27:01
רציתי שתישאר שם ותלמד בבית ספר.

00:50:30:05 00:50:29:00

מה עם הגעגועים?

00:50:35:17 00:50:30:09

היה קשה, אפילו עד היום
היא לא אוהבת שאני פונה אליה

00:50:45:07 00:50:35:23

גם אם זה לתת לה עצה, היא רבה איתי,
כי היא נפגעה ממני אז.

00:50:58:00 00:50:45:09

חנה נפגעה ממני בגדול. אומנם היא
הייתה עם ההורים שלי,

00:51:02:22 00:50:58:02

היא הייתה מחוברת להורים שלה,
אהבה מאוד את אבא שלה,

00:51:07:02 00:51:02:24

כשגרנו בכפר אפילו את המקל שלו
לא הייתה נותנת שאחרים יגעו בו,

00:51:10:12 00:51:07:05

הייתה אומרת שזה שייך לאבא שלה.

00:51:13:10 00:51:10:14

אחרי שהוא עזב?
- כן, אחרי שהוא הגיע לארץ.

00:51:20:15 00:51:13:12

לכן אנחנו פגענו בחנה במקרה זה.
אין מה לעשות, רק מבקשת סליחה.

00:51:27:02 00:51:20:21

בסך הכל החיים בגונדר היו בסדר.

00:51:32:00 00:51:27:08

איך היו חיי העיר כשעברת לעיר?
בהתחלה גרת באדיס אבבה,

00:51:34:20 00:51:32:02

איך קיבלת איך השינוי והמעבר?

00:51:43:20 00:51:35:06

קיבלתי את זה יפה, אני מסתגלת מהר
ומתנהגת בהתאם למקום

00:51:49:03 00:51:44:02

לכן היה לי בסדר. התרגלת לחיי העיר
מאוד מהר, הייתי צעירה גם.

00:51:56:22 00:51:49:07
היו לי חברות מקרב ביתא ישראל.
גם אחותי הייתה לומדת שם.

00:52:04:02 00:51:56:24
היו גם שם בנות דודות שלי.
שם מספיק לך מעט.

00:52:09:02 00:52:04:04
את יכולה להסתפק
בכמה גרעינים קלויים.

00:52:12:18 00:52:09:06
זה לא כמו בארץ.
בארץ את צריכה הרבה.

00:52:21:10 00:52:12:20
אבל שם עם חופן אחד של גרעיניים
קלויים וספל "בונה" את מעבירה יום

00:52:27:12 00:52:21:14
היו הרבה אהבה ושמחות
- זה היה בעיר?

00:52:31:05 00:52:27:14
כן, בעיר.
- אהבת את העיר יותר מהכפר?

00:52:37:12 00:52:31:10
כן, היה לי מאוד נוח בעיר.
היה לי מאוד טוב.

00:52:51:02 00:52:37:18
היינו מסתכלים לכיוון הארץ,
אני והילדות שלי.

00:52:53:02 00:52:51:04
מה זאת אומרת, לכיוון הארץ?

00:52:57:15 00:52:53:05
כי היינו מחכות למכתבים מבעלי
ומחכות מתי יגיע המכתב הבא.

00:53:01:23 00:52:57:17
וגם מצפות לעלות, וכל הזמן אנחנו
בתקוות שיום אחד יקרה

00:53:07:24 00:53:02:02
יש גם שמועות, משום מקום נוצרת

שמועה כי מספר כזה וכזה של יעלו

00:53:11:23 00:53:08:01

לכן כל הזמן היו תקוות,
ותקווה זה טוב

00:53:16:01 00:53:12:03

היית מנסה להגיע לארץ באופן עצמאי?

00:53:24:23 00:53:16:03

כן, בטח. פעם אחת בא מישהו מישראל
דיבר עם בעלי שהוא יביא אותי לארץ

00:53:40:02 00:53:25:00

מאדיס אבבה הוא הזמין אותי לשם,
ובאתי לאדיס אבבה,

00:53:50:15 00:53:40:05

הכוונה שלו הייתה שהוא יעלה.
אותי דרך ארה"ב אבל לא צלח לו

00:54:00:08 00:53:50:17

דרשו ממנו להביא ערב, עם תנאי שהערב
משכורת בגודל מסוים.

00:54:09:09 00:54:00:17

הוא לא הצליח למצוא ערב.
מה שלא הצליח, חזרתי עם ילדי לגונדר

00:54:19:08 00:54:09:11

אחרי זה התחילו לומר שבאים לקחת דרך
קניה, זימנה היה האחראי על המסלול

00:54:24:20 00:54:19:14

הוא בא לקחת צעירים דרך קניה.
ביקשתי ממנו ללכת משם,

00:54:30:10 00:54:24:22

אבל הוא אמר שיש לי ילדים
וזה לא מתאפשר.

00:54:36:07 00:54:30:16

לקח צעירים לא נשואים ולא נשואות
וגם הם לא הגיעו ארצה.

00:54:46:18 00:54:36:09

אבל הניסיונות לעלות והתקוות אף פעם
לא הפסיקו.

00:54:56:08 00:54:47:02

לבסוף, כפי שתלינו תקוות, אלוהים
היה איתנו ועלינו.

00:55:07:03 00:54:57:10
איזה שינויים והבדלים מצאת בין
חיי העיר וחיי הכפר?

00:55:26:24 00:55:07:05
בערים מתלבשים בצורה אחרת,
אפשר לצאת מהבית לבד מבלי לחשוש

00:55:32:18 00:55:28:06
זזה היה כייף.

00:55:46:09 00:55:33:15
מה היית מרגישה כשגרת לבד עם הילדים
בעליך לא איתך וכו'?

00:56:01:21 00:55:46:11
הייתי שואלת את עצמי גם, לפני זה
גרנו בנפרד מספר שנים ועכשיו גם לבד

00:56:19:20 00:56:01:23
הייתי שואלת האם הפעם נפגש טוב.
או שלא נפגש יותר, כך הייתי מהרהרת.

00:56:35:03 00:56:23:08
כל כמה זמן היית מקבלת מכתב?
- אחת לחמישה חודשים.

00:56:40:03 00:56:35:06
והיו פעמים שלא היו מגיעים מכתבים
למשך יותר מחצי שנה

00:56:45:07 00:56:40:05
כי לא תמיד מתאפשר לשלוח, לפעמים הדואר
עובד ולפעמים לא, זה לא כמו עכשיו.

00:56:50:01 00:56:45:10
כשגרת בשכירות, איך הייתה הסביבה בה
שכרת?

00:56:57:18 00:56:50:12
בחיים בעיר גונדר, שכרתי דירה..
את מכירה את גונדר?

00:57:02:06 00:56:57:22
לא, לא מכירה למעט ביקורים שהייתי.

00:57:11:00 00:57:02:10

אני שכרתי ב"אנקוייה מסיק", אומרים
שזה אזור של מכוני ליווי

00:57:20:10 00:57:11:04
אבל כשאת נכנסת קצת פנימה
גר אחיו של ראש העיר

00:57:26:21 00:57:20:13
איך קראו לו... כן, קראו לו
אקלה וובה

00:57:37:23 00:57:27:00
צמוד לבית שלו היו שלושה חדרים
את אחד מהם שכרה אחת שלא מכירה

00:57:54:10 00:57:38:00
הייתה נוצריה, ואת אחד מהם שכר
אחיין שלו, קראו לו אלמו,

00:58:02:16 00:57:54:15
ואת השלישי אני שכרתי.
שכרתי אותו יחד עם אחותי.

00:58:10:00 00:58:04:00
חיינו טוב שם. בסביבה גרו
גם אנשים שלנו.

00:58:22:00 00:58:10:02
במרחק קטן משם הייתה גרה
אחותה של אשתו של דוד שלי.

00:58:32:13 00:58:23:18
אפילו אנשים שאת לא מכירה
את רואה אותם כמו קרובים שלך

00:58:48:06 00:58:33:23
את מסתפקת במעט אוכל,
את מכינה "שירו" ואינג'רה וזה מספיק

00:58:55:20 00:58:49:06
כמה היית משלמת עבור שכירות?
- אז היה שלושה או ארבעה שקלים

00:58:58:23 00:58:55:22
בחדש?
- כן, לחדש. כך זה היה

00:59:01:24 00:58:59:00
אז באתי ופיה זה היה הרבה כסף.

00:59:04:10 00:59:02:01
מה היה גודל הדירה?

00:59:12:00 00:59:04:12
הבית היה קטן, למשל אם המיטה
פה, צמוד למיטה יש את הסלון

00:59:21:16 00:59:12:19
בסלון יש מדורה. באתיופיה משתמשים
במדורה אין שם מטבח,

00:59:25:20 00:59:21:21
ואיפה את מכינה אינג'רה?
- אינג'רה יש מקום הכנה בחוץ

00:59:31:23 00:59:26:08
מכינים אינג'רה בחוץ.

00:59:41:02 00:59:32:08
אמרת שיותר טוב לגור בעיר, נכון?

00:59:48:22 00:59:41:07
כן, העיר כמו שאמרתי היה נוח וטוב
גם הכפר היה בסדר,

00:59:54:14 00:59:49:04
הגידולים בשדה, הירוק וכו' העצים
זה מרשים לראות

01:00:03:17 00:59:54:17
לראות שהרוחות מניעות את הגידולים
גידולי הטף, ועוד סוגים אחרים,

01:00:09:08 01:00:03:21
עושה טוב לגוף.
גורם לך להרגשה טוב.

01:00:14:14 01:00:09:10
גם כשמדובר בעבודות, אנחנו הנשים לא
עובדות קשה,

01:00:19:03 01:00:14:17
הגברים שעובדים מחוץ לבית
עובדים קשה

01:00:22:20 01:00:19:07
אחרי שבאו מכוונות לטחינת גרעינים

01:00:27:06 01:00:22:22
היינו לוקחות את הגרעינים לתחנת קמח

טוחנים וחוזרות, היה לנו טוב.

01:00:31:21 01:00:27:08

כמה שנים גרת בגונדר?

01:00:51:17 01:00:31:23

כשנתיים. בערך שנתיים.
לפי הלכה יהודית בעל ואישה לא נפרדים

01:01:03:11 01:00:52:12

ילדים לא נפרדים מהורים, לכן הצעירים
פנו לממשלת ישראל לאחד משפחות

01:01:19:19 01:01:03:13

סוכנות ישראלית פנתה לממשלת אתיופיה
וממשלת אתיופיה הסכימה

01:01:39:18 01:01:20:00

תוך כדי הליכי ההסכם שהתגבשו
שר החוץ של אתיופיה נפטר

01:01:46:10 01:01:39:20

מי נפטר?
- שר החוץ

01:01:56:24 01:01:46:12

בגלל זה העליה שלי התעכבה בעוד כשנה
עד שנבחר שר חוץ חדש ונכנס לתפקיד

01:02:04:08 01:01:57:18

אחרי שנבחר חדש, לחצו עליו לחדש את
הטיפול בתיקי העלייה,

01:02:08:18 01:02:04:12

לכן התחילו להביא
אנשים מכפרים ולתת להם לעלות.

01:02:16:20 01:02:08:22

המשפחה של בעלי היו באזור סקליט,
שלחו אנשים שהביאו אותם

01:02:30:17 01:02:16:24

אני עם ילדיי, המשפחה של בעלי,
קייס בירהן, היה קייס גדול,

01:02:47:14 01:02:31:01

הקייס עם המשפחה שלו ועוד הרבה
צעירים, בסך הכל 50 נפשות עלינו לארץ

01:02:50:24 01:02:47:22

כולכם עליתם יחד?
- כן, עלינו ביחד.

01:02:53:16 01:02:51:01
באיזו שנה זה היה?

01:03:05:18 01:02:53:20
בשנת 77. אנחנו אלה שפתחו את
עליית יהודי אתיופיה.

01:03:15:16 01:03:06:07
אנחנו הראשונים שעלינו. ובכן כך
עליתי עם ילדיי ביום שהאל רצה שאגיע

01:03:23:10 01:03:15:18
התיישבנו בטבריה איך שגענו לארץ
חיינו שם במשך כחודש

01:03:28:14 01:03:23:12
מה עם בעליך?
- בעלי היה בארץ ולא שמע שהגענו

01:03:33:13 01:03:28:16
לא שמע?
- לא, לא שמע כי עלינו בזרזיזות

01:03:51:11 01:03:33:18
הגענו לגונדר בעיר ביום חמישי בערב
ועלינו לכיוון הארץ ביום שישי בבוקר

01:04:01:03 01:03:51:17
בדיוק אחרי שבוע מאז שיצאנו לדרך
הגענו לארץ

01:04:11:15 01:04:01:06
אנחנו חשבנו שיחכו לנו בארץ ויקבלו את
את פנינו אבל בפועל לא היה כלום,

01:04:22:20 01:04:11:17
היה אחד בשם זימנה בירהנו,
זה שקיבל את פנינו

01:04:31:14 01:04:23:03
באותה תקופה הייתה מחלוקת בין
קייס בירהן לבין אבא יונה,

01:04:39:24 01:04:31:18
זימנה הוא בנו של קייס בירהן
הוא קיבל אותנו לבדו

01:04:47:20 01:04:40:01
עלינו לאוטובוס והתחלנו לנסוע,
נוסעים נסיעה ארוכה לטבריה,

01:04:55:16 01:04:47:22
חששנו אם בכלל אנחנו בארץ, חששנו
אולי לוקח אותנו לאיבוד

01:05:00:00 01:04:55:20
ובכן לבסוף הגענו לטבריה. קיבלנו
בית לכל משפחה.

01:05:02:24 01:05:00:02
כשכל זה קורה אין את המשפחות
שלנו, אין אף אחד.

01:05:07:02 01:05:03:01
לא קיבלו אותנו בשדה התעופה
ולא במרכז הקליטה.

01:05:13:09 01:05:07:04
אמרנו לעצמנו, מה האיש הזה יעשה
איתנו, האם בכלל אנחנו בארץ.

01:05:19:13 01:05:13:11
הגענו ביום שישי לארץ, בעלי הגיע
אלינו ביום שבת מאוחר בלילה,

01:05:27:04 01:05:19:15
הגיעו בעלי, אח שלו ובנו של קייס
בירהן, אליאס בירהן.

01:05:34:10 01:05:27:09
הגיעו אחרי שהלכנו לישון
העירו אותנו משינה.

01:05:39:24 01:05:34:13
רק אז הבנו שהגענו לארץ ונרגענו.

01:05:48:17 01:05:40:12
נפגשתם אחרי הרבה שנים שלא התראיתם
מהו אמר לך כשנפגשתם?

01:05:58:06 01:05:49:00
מהו כבר יכל להגיד, רק שאל איך
הייתה הנסיעה, והיה ממש שמח

01:06:10:03 01:05:58:11
שמחנו כולנו, אני הוא והילדים. הייתה
שמחה גדולה לכולנו, היו גם הוריו

01:06:22:14 01:06:10:16
נעבור לטיפול בילדים,
ממה שבעצמך חווית כאמא,

01:06:29:06 01:06:22:16
או שראית מאמא שלך או משכנים
איך מטפלים בילד מאותו רגע נולד?

01:06:39:02 01:06:29:08
אני הנקתי את ילדיי, עד גיל שנה
הם ניזונים רק חלב אם,

01:06:47:17 01:06:39:05
בהמשך גם מניקה
אך אוכלים גם קצת אינג'רה

01:06:54:19 01:06:47:22
אין דברים אחרים, אין מטרנה כמו
הארץ. רק חלב אם.

01:06:59:19 01:06:55:01
מי הייתה המיילדת?

01:07:12:22 01:06:59:21
מי יילדה אותי... אזכר בשמה...
שכחתי את שמה...

01:07:18:22 01:07:13:01
שכחתי את השם של המיילדת
כשילדתי את חנה

01:07:25:09 01:07:19:15
מי שהייתה המיילדת כשילדתי את זהבה,
קוראים לה למלם דמטאו,

01:07:29:16 01:07:25:12
ילדתי אותה באתיופיה, אצל חמותי.

01:07:39:06 01:07:29:21
תכננתי ללכת להוריי
ביום א' לפני הלידה

01:07:44:16 01:07:39:08
איך במוצ"ש כבר התחיל ציר הלידה

01:07:49:23 01:07:45:02
באתיופיה לפני שאת הולכת להורים
לפני הלידה, את מכינה לבעליך

01:07:56:08 01:07:50:06
כל מה שצריך, טוחנת גרעינים לאוכל,
מכינה מוצרים כגון "שירו", חריף וכו

01:08:02:20 01:07:56:12
את לא סתם קמה והולכת הביתה,
לכן תוך כדי שהכנתי את כל זה,

01:08:21:04 01:08:03:00
הגיעו ימי הלידה. ביום ראשון בבוקר
בעלי אמר לי אסתר, יוצאים לדרך

01:08:28:08 01:08:21:11
אבל אני כבר לא הרגשתי טוב בלילה,
חששתי ללדת בדרך הביתה

01:08:33:16 01:08:28:12
אמרתי לו שאני לא מרגישה טוב,
אמרתי לו שנשאר בבית היום

01:08:40:17 01:08:33:22
הוא אמר לי אם את לא מרגישה טוב
אז בסדר לא נשאר בבית

01:08:46:03 01:08:41:01
במהלך אותו יום לא הרגשתי טוב
לסירוגין

01:08:54:20 01:08:46:06
הצירים האמתיים התחילו בערב
באותו יום, מאוד כאב לי

01:09:01:01 01:08:55:01
לקראת הבוקר למחרת יילדה אותי,
המיילדת למלם דמטאו.

01:09:06:23 01:09:01:06
כלומר בבית?
- כן, בבית.

01:09:17:07 01:09:07:21
רק שכשכאב לי מאוד
הוציאו אותי החוצה, בכניסה לבית.

01:09:25:08 01:09:17:13
המיילדת סידרה את הכל, חתכה את חוט
הטבור ומסרה לי את התינוק.

01:09:33:00 01:09:25:10
ובכן תהליך הלידה שם מאוד בעייתי

במהלך יכול לקרות אסון גם

01:09:38:13 01:09:33:02
יש הרבה אסונות, יש הרבה שמתות
בזמן הלידה.

01:09:44:11 01:09:38:16
בכפרים אין רופא, אין כלום.
רק אלוהים יכול לעזור לך.

01:09:49:09 01:09:44:16
ובכן אני ילדתי בשלום, ברוך השם.

01:09:55:19 01:09:49:11
עשרה ימים אחרי שילדתי
הלכתי לאמא שלי

01:10:08:21 01:09:55:24
אמא זו אמא, טיפלה בי יפה,
מזל גם שילדתי בת,

01:10:16:11 01:10:09:02
זה איפשר לי להשאר אצל אמא יותר
זמן כך היה בעצם.

01:10:24:24 01:10:16:13
אמרת שעד גיל שנה וחצי התינוק
ניזון רק חלב אם...

01:10:29:14 01:10:25:01
נכון.
- ופה ושם גם אינג'רה?

01:10:37:08 01:10:29:19
כן, לפעמים. אבל לרוב הוא ניזון
מחלב אם. כמעט תמיד מחלב אם.

01:10:43:22 01:10:37:11
יש כאלו שמניקות עד גיל 3,
עד שנכנסות להיריון.

01:10:49:12 01:10:44:02
כל עוד לא נכנסו להיריון מניקות
עד שלא נכנסו להריון ממשיכות להניק

01:10:55:04 01:10:49:14
ולגבי האם המניקה, האם היא אוכלת
סוגי אוכל מסוימים המיועדים לכך?

01:10:57:18 01:10:55:06

בגלל שהיא מניקה?

- כן.

01:11:01:22 01:10:57:20
או שהיא אוכלת אוכל רגיל, כמו כולם?
- אוכלת מה נגיש לה ומה שיש

01:11:09:04 01:11:01:24
נכון שבימי לידה כיוולדת טרייה אוכלת
אוכל מזין יותר ומטפלים כך טוב

01:11:18:19 01:11:09:19
אבל אחרי זה כבר את חוזרת הביתה
ואת אוכלת רגיל, אוכלת מה שיש

01:11:27:13 01:11:18:24
ואיך ההיגינה והניקיון?

01:11:38:08 01:11:27:21
אין חיתולים כמו בארץ, משתמשת
בבדים, גם כדי לשאת את התינוק

01:11:51:17 01:11:38:14
שמים אותו בתוך הגוף עם בד,
במהלך הימים שב"מרגם - גוג'ו".

01:12:03:07 01:11:52:10
גם שנושאים את התינוק על הגב, שמים
אותו על הגב ושמים על הישבן שלו בד

01:12:06:04 01:12:04:02
שמים עליו בד?
- כן

01:12:11:20 01:12:06:06
קושרים אותו עם זה?
- לא קושרים אותו

01:12:14:24 01:12:11:22
אז מה מחזיק את התינוק על הגב?

01:12:19:23 01:12:15:01
האנקלבה
(עשוי מעור ומשמש לקשירה על הגב)

01:12:24:20 01:12:20:00
את השמה את התינוק על הגב
ועושה את העבודות שלך

01:12:29:09 01:12:25:00

מהבוקר את שמה את התינוק על הגב?

01:12:36:02 01:12:29:16
כן. במיוחד בבוקר אפילו לא משאירה
אותו על המיטה, בעיקר בשנה הראשונה

01:12:40:10 01:12:36:06
ולקראת הערב לא מושיבים אותו
על הרצפה.

01:12:43:09 01:12:40:13
לקראת הערב את באופן יזום
נושאת אותו על הגב.

01:12:46:21 01:12:43:13
לקראת הערב אסור להושיב
אותו על רצפה

01:12:49:11 01:12:47:02
למה זה ככה?
אני לא יודעת למה

01:12:53:21 01:12:49:15
זה סוג של אמונה?
- נראה לי שזו אמונה.

01:12:56:20 01:12:53:23
לקראת השקיעה זה אסור.

01:13:02:01 01:12:56:22
רק כי אסור שהוא יהיה בחוץ
או שהוא חייב להיות עלייך?

01:13:08:00 01:13:02:03
בין אם זה בחוץ או בתוך הבית,
לקראת השקיעה את נושאת אותו עלייך

01:13:12:19 01:13:09:01
כלומר עד שהוא יירדם?

01:13:19:13 01:13:12:23
אם יירדם אז בסדר, יירדם
על הגב ויישאר שם

01:13:24:17 01:13:19:18
איך מקלחים אותו?
- לגבי מקלחת, לקוחת אותו לנהל

01:13:32:08 01:13:24:22
אחת לשלושה ימים לוקחת אותו

מקלחת אותו

01:13:39:10 01:13:32:14
לוקחים את הילדים, מקלחים אותם
מתקלחים בעצמנו וחוזרים

01:13:44:20 01:13:39:14
היו עלים מיוחדים שהיינו טוחנים
ומשתמשים בהם למקלחת לתינוקות

01:14:06:08 01:13:45:10
שמה את העלה הטחון בקערה, מערבבת
אותו עם מים ושופכת על התינוק

01:14:17:08 01:14:11:03
ולגבי בגדים, מי עושה אותם
איפה אתם קונים?

01:14:21:20 01:14:17:11
בגדים של מי? של התינוק?
- כן.

01:14:33:13 01:14:22:01
בשביל התינוק, את לוקחת בד פשוט
ותופרת בעצמך לתינוק

01:14:37:08 01:14:34:06
כשאת רוחצת אותו את מחזיקה אותו?
- כן.

01:14:44:23 01:14:37:13
הנהר גדול, יושבת ליד הגדה, מחזיקה
את התינוק ושופכת עליו מים

01:14:55:10 01:14:45:08
יש נחלים זורמים ויש שעומדים
למשל אם נולד בן ביום ה-40,

01:14:58:20 01:14:55:14
טובלים בים ארבעים פעמים,
אם נולדה בת, טובלים 80 פעמים.

01:15:03:00 01:14:59:04
מה זאת אומרת טובלת?
- את טובלת את הגוף במים

01:15:11:14 01:15:03:05
מי עושה את זה?
- האמא. יכול להיות שיהיו אחרות גם

01:15:17:17 01:15:11:23
אומרות לך לטבול את הגוף בים, סופרות
לך רק את הפעמים שטובלת את כל הגוף.

01:15:25:10 01:15:18:00
סופרות לך טוב עד שמונים פעמים.
מחלקות לשתי פעימות,

01:15:30:21 01:15:25:14
חצי היום וחצי מחר.
- מה קורה בחורף, בזמן שיורד גשם?

01:15:36:23 01:15:30:23
האם אתן הולכות לנהר כדי לטבול?
- כן.

01:15:40:12 01:15:37:00
גם בחורף?
- כן, החורף באתיפיה מאוד נוח

01:15:52:05 01:15:40:17
אחרי שיורד גשם ומפסיק לרדת, המזג
אוויר נהיה ממש נוח, לא חם ולא קר

01:15:56:04 01:15:52:17
לכן את יוצאת לכיוון הנהר אחרי
שמפסיק לרדת.

01:15:59:18 01:15:56:06
לא כמו בארץ שאת נסגרת
בגלל שזה חורף, אין את זה שם.

01:16:16:19 01:15:59:23
כשילד גדל יש את שלבי ההתפתחות
השונים, איך זה בא לידי ביטוי?

01:16:24:21 01:16:16:21
הם גדלים באופן טבעי מבלי שאנחנו
שאנחנו מתערבים בכל שלב,

01:16:31:09 01:16:25:00
לא משקיעים בדברים שעוזרים להתפתחות
למשל מה עוזר כדי שיעמוד יותר מהר,

01:16:41:20 01:16:31:13
אין את כל זה. אין.
אין.

01:16:52:13 01:16:43:01
אני מתפעלת כשאני נזכרת בזה,

חנה הייתה ילדה מאוד חזקה,

01:17:01:07 01:16:52:15
עוד כשהייתי במרגם - גוג'ו, הייתה
מאוד ערנית,

01:17:12:06 01:17:01:11
כשאני שומעת מדברים פה איזה ילד חזק
אני יודעת עד כמה בת שלי הייתה חזקה

01:17:21:23 01:17:13:02
שם, חוץ מזה שאת שמה לב
אם יש חום לתינוק,

01:17:27:14 01:17:22:04
לא מתעניינים אם עומד על רגליו
אם יש התפתחות טובה או לא

01:17:31:19 01:17:27:21
לא שמים לב על כל זה.

01:17:36:03 01:17:32:02
במקרה שיש חום גבוה ומחלות,
לאן לוקחים אותו?

01:17:43:21 01:17:36:09
במקרה של חום גבוה... לא יודעת,
כשמבוגרים מפתחים חום גבוה,

01:17:48:10 01:17:44:01
אני זוכרת שהיו לוקחים צמח
"הרג ארסה",

01:17:53:14 01:17:48:17
שורפים ומעלים את
העשן בקרבת הגוף

01:18:00:05 01:17:53:19
במקרה של תינוקות היו גם טיפולים
אבל עם הזמן גם נפתחו קופות חולים

01:18:07:19 01:18:00:15
כשיש חום מאוד גבוה,
לוקחים אותו לרופא.

01:18:10:21 01:18:07:24
חוץ מזה, לרוב מטפלים בחולה בבית.
פשוט מקבל טיפול ייחודי

01:18:22:03 01:18:11:01

כך היו מטפלים ולא היו רצים לקופת
חולים כמו בארץ.

01:18:37:13 01:18:22:07
אני זוכרת שהייתי שומעת שהשמש
של הזריחה טובה לתינוקות, למה זה?

01:18:49:01 01:18:38:22
כמו שאמרת, השמש של הזריחה טובה
היינו מוצאים את התינוק לשמש בבוקר,

01:18:56:12 01:18:49:05
מעסים אותו בגב...
- מה שמים עליו? משתמשים בקרמים?

01:19:01:08 01:18:56:20
כן, מאוחים עליו חמאה.
רק חמאה, אין עוד דברים.

01:19:10:24 01:19:01:13
לא תמיד זמין אבל כשיש אפשרות,
משתמשים בחמאה חדשה,

01:19:17:09 01:19:11:06
נותנים לתינוקות לאכול את החמאה
החדשה כדי שייטן להם חוזק.

01:19:20:16 01:19:17:16
זה גורם להם להיות חזקים.

01:19:26:21 01:19:21:07
כי זה מחזק אותם...
כן. חמאה טרייה ובשעות הבוקר.

01:19:30:05 01:19:27:02
אבל לא בכל בית ניתן להשיג
חמאה טרייה.

01:19:33:21 01:19:30:10
אבל הוא בולע את החמאה?
- כן, בולע אותו.

01:19:36:04 01:19:33:24
כי אני חשבת שמורחים עליו

01:19:39:14 01:19:36:06
גם מורחים עליו וגם נותנים לו
לאכול את זה.

01:19:44:15 01:19:39:17

כשתינוק נולד שמים להם "מדב" ..

01:19:49:06 01:19:44:19
נכון, שמים להם "מדבר",
וגם "פיטו" - סוג של צמח עם ריח חזק

01:19:54:22 01:19:49:09
אבל זה מריח חזק. מוסיפים גם בצל.
טוחנת ושמה לו על הזרוע.

01:19:58:15 01:19:54:24
במה את קושרת אותו? בבד?

01:20:01:02 01:19:58:17
כן, בבד, קושרת לו על הזרוע.

01:20:03:10 01:20:01:06
למה זה משמש?
- נגד עין הרע.

01:20:06:02 01:20:03:12
נגד עין הרע?
- כן.

01:20:08:20 01:20:06:04
גם ה"מדב" לאותה מטרה?
- כן.

01:20:14:00 01:20:08:22
ובנוסף כדי שלא יהיו לו
סיוטים בלילה.

01:20:21:20 01:20:15:16
זה לא קשה לעבוד עם תינוק על הגב?
אין מי שעוזר לך?

01:20:25:23 01:20:22:01
למשל כשאת מכינה אוכל יש חום וכו'

01:20:30:02 01:20:26:00
זה לא קשה בכלל. אני לא יודעת אם זה
בגלל שגדלו על זה והתרגלנו לזה.

01:20:37:06 01:20:30:13
זה לא מפריע בכלל. גם שאת שנושאת
אותו על הגב כל הזמן, זה לא מפריע לך

01:20:42:01 01:20:37:08
כי את מתרגלת לזה.
- את רגילה לשלב ביניהם...

01:20:47:03 01:20:42:03
כן, אני עושה את העבודות מבלי שום
מגבלה, כפי אני רוצה.

01:20:55:21 01:20:47:05
לפעמים אם ילדים גדולים, או אחים
גדולים, נותנים להם לשמור על התינוק

01:21:03:18 01:20:55:23
כי לא את הכל העבודות אפשר לעשות
מהבוקר עם תינוק על הגב...

01:21:09:05 01:21:03:23
נכון, נותנים להם לשמור על תינוקות
אם יש אחות גדולה, נותנים לה לשאת

01:21:14:04 01:21:09:07
את התינוק על הגב.
אם האם עובדת במטבח, האחות לוקחת

01:21:19:09 01:21:14:08
את התינוק החוצה ומשחקת איתו, והאם
בינתיים עושה את העבודה שלה בבית.

01:21:25:17 01:21:19:14
לגבי האבות, למשל, מה שראית אצל
ההורים שלך,

01:21:29:24 01:21:25:22
מה החלק של אבא בגידול ילדים?

01:21:33:14 01:21:30:06
האם הוא שותף בגידול
ילדים או רק עבודות חיצוניות?

01:21:38:12 01:21:33:18
אבא אתיופי?
- כן.

01:21:49:13 01:21:38:23
אבא אתיופי מתקרב לבנו
רק אחרי שהבן גדל,

01:22:02:19 01:21:49:17
והם מתקרבים אחד לשני רק אחרי שהבן
גדל, חוץ מזה לטפל בתינוק? לא, כלום.

01:22:07:08 01:22:03:00
לפעמים לא מחבק את התינוק והולך?

01:22:10:11 01:22:07:10
לאן?
- לא יודעת.

01:22:16:22 01:22:10:16
אולי כשהתינוק מפריע ...
- או כשאת עובדת, למשל?

01:22:21:18 01:22:17:04
רק במקרים כאלה, האישה יכולה להגיד
תחזיק אותו רגע ולתת לו את התינוק.

01:22:26:14 01:22:21:20
גם אז הוא כועס ומנסה להתעלם ולומר
יש לי עבודה ולא יכול,

01:22:31:10 01:22:26:16
אבל האישה מבקשת שזה רק לחצי שעה
ומשכנעת אותו להחזיק

01:22:38:05 01:22:31:17
חוץ מזה, האישה זו שמגדלת את הילדים
תמיד האישה, רק האישה

01:22:43:16 01:22:38:09
איך הקשר בין האב לבן

01:22:53:02 01:22:44:02
אבא זה אבא, רואה אותו בבית, לפעמים
הוא כועס על הילד,

01:22:59:06 01:22:53:05
לפעמים נותן נשיקות, כך שהבן מבין
ויודע מי אבא שלו.

01:23:05:19 01:22:59:13
הוא לא מטפל בילדים כמו אבות בארץ,
הוא לא לוקח אותם למשחקים,

01:23:12:20 01:23:06:00
את לו תשאירי אצלו את התינוק ותלכי
למקום אחרי לטפל במשהו,

01:23:22:20 01:23:13:03
באתיפיה את לא מכינה "בונה" ושותה
לבד, אלא כל השכנים,

01:23:28:12 01:23:23:09
אם מישהי מכינה בונה, יודעות כבר

שהיא מכינה כי שומעות שהיא טוחנת

01:23:33:06 01:23:28:18
את פולי הקפה עם גוש ברזל.
זה היה משמח אותנו כשמישהי מכינה

01:23:44:11 01:23:33:16
אני לא יודעת למה אבל זה ממש כייף.
אם לוקחות את הילדים אז הם משחקים יחד

01:23:48:10 01:23:44:16
הם גדלים ביחד.

01:23:52:21 01:23:48:15
כמה פעמים את הולכת לשכנים לשתות
"בונה" או שהם באים אלייך לבית?

01:23:56:00 01:23:52:24
אני מתכוונת מבחינת המנהג.
- המנהג?

01:24:01:17 01:23:56:04
לפעמי פעמיים ביום, בבוקר ובערב.

01:24:08:10 01:24:02:11
כשאת הולכת לשכנה שלך, הילדים שלך
באים איתך, נכון?

01:24:20:17 01:24:08:16
רק ילד קטן שלא יכולה להשאיר אותו
בבית, בא איתי. אחרים נשארים בבית.

01:24:30:09 01:24:20:23
האם יש לך מקרים שקרו לך ושאת זוכרת
אותם ותרצי לשתף אותי?

01:24:34:13 01:24:30:13
יכול להיות בכפר או בעיר...

01:24:40:20 01:24:34:19
כשגרנו בעיר, זהבה הייתה ילדה קטנה,
לא זוכרת בת כמה הייתה,

01:24:46:15 01:24:41:04
נתתי לה כסף ואמרתי לה ללכת לחנות
ולקנות לחם,

01:24:52:06 01:24:46:22
היא הלכה לקנות, קנתה לחם
אבל לא ידעה את הדרך חזרה הביתה,

01:25:00:06 01:24:52:11
היא הלכה לאבוד ולא מצאה את הדרך
הביתה, לכן התחילה לבכות באמצע הדרך

01:25:06:16 01:25:00:10
במקרה שכנה שלנו ראתה אותה בוכה,
היא עשתה קניות והייתה בדרך הביתה

01:25:13:09 01:25:06:21
שאלה אותה מה קרה, הילדה ענתה
שהלכה לאבוד ולא מוצאת את הדרך חזרה

01:25:17:22 01:25:13:13
ובכן הביאה את הילדה הביתה עד לבית
אני הייתי בבהלה כי הילדה לא הגיעה חזרה

01:25:22:12 01:25:18:01
וחנה, כשאבא שלה היה באדיס אבבה,

01:25:30:11 01:25:22:16
אני הייתי מכינה
אינג'רה ביום שישי ושלישי,

01:25:37:05 01:25:30:14
הייתי חוששת גם מלקבל שמות כמו אישה
נטושה ועזובה,

01:25:45:03 01:25:37:10
ובכן ביום שלישי בבוקר לפני בית ספר
חנה ביקשה ארוחת בוקר,

01:25:50:06 01:25:45:05
נתתי לה חתיכת אינג'רה מיום שישי
היא קיבלה את האינג'רה,

01:26:04:09 01:25:50:22
הסתכלה עליו ואמרה, טטה, הייתה
קוראת לי טטה, אין טעם לאינג'רה,

01:26:10:03 01:26:04:15
כי האינג'רה הייתה יבשה,
לא אשכח את היום הזה.

01:26:18:11 01:26:10:09
אני תמיד מזכירה את המשפט שאמרה

01:26:26:01 01:26:18:16
שאלה אחרונה שלנו, למה את הכי
מתגעגעת לחיים באתיופיה?

01:26:31:01 01:26:26:11
עכשיו או לאותם ימים
שגרתו באתיופיה?

01:26:38:12 01:26:31:06
כשגרת שם, כלומר למה את מתגעגעת
מאתיופיה?

01:26:45:22 01:26:38:18
למה אני מתגעגעת לחיים באתיופיה?
- כן

01:26:53:04 01:26:46:00
מה שאני מתגעגעת מאתיופיה...
שם לא היה לחץ בחיים,

01:27:02:03 01:26:53:12
מתגעגעת לחיים הרגועים שהיו לנו,
באתיופיה את שמה לב איפה את דורכת

01:27:14:18 01:27:02:07
מה את אוכלת, הכל בצורה רגועה,
אין את הלחץ הנפשי כמו פה,

01:27:27:10 01:27:14:23
זה מה שאני מתגעגעת אליו מאתיופיה,
החיים הרגועים